

Persbericht

PB09-038
15 mei 2009
9.30 uur

Economie krimpt 4,5 procent in eerste kwartaal 2009

- **Grootste krimp na de Tweede Wereldoorlog**
- **Export en investeringen vallen meer dan 10 procent terug**
- **Nu ook minder bestedingen huishoudens**
- **Nog wel iets meer banen dan een jaar geleden**

Volgens de eerste, voorlopige raming van het CBS is de Nederlandse economie in het eerste kwartaal van 2009 met 4,5 procent gekrompen ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Dit is de grootste krimp van de Nederlandse economie na de Tweede Wereldoorlog. Vooral de export en de investeringen liepen heel fors terug. Voor het eerst in jaren was ook de consumptie van huishoudens lager. De overheidsbestedingen namen nog wel toe. Het aantal banen was bijna 30 duizend hoger dan een jaar geleden, maar lager dan in het vierde kwartaal.

Kwartaal-op-kwartaalkrimp 2,8 procent

Ten opzichte van een kwartaal eerder kromp de Nederlandse economie in het eerste kwartaal van 2009 met 2,8 procent. Hierbij is rekening gehouden met werkdag- en seizoeneffecten. Een zo grote kwartaal-op-kwartaalkrimp is door het CBS niet eerder gemeten. De teruggang in het eerste kwartaal is ook veel groter dan in de laatste kwartalen van 2008 toen de Nederlandse economie in een recessie raakte.

Zeer grote daling van de uitvoer

In het eerste kwartaal van 2009 was het volume van de uitvoer van goederen en diensten 11,8 procent lager dan in hetzelfde kwartaal van 2008. Zowel de uitvoer van Nederlands product als de wederuitvoer daalde meer dan 10 procent, de uitvoer van diensten nam minder sterk af. De invoer van goederen en diensten was bijna 11 procent lager dan een jaar eerder. Vooral de invoer van duurzame consumptiegoederen en de invoer van investeringsgoederen liepen terug.

Consumptie huishoudens gedaald

Huishoudens hebben in het eerste kwartaal 2,4 procent minder besteed dan een jaar eerder. Het is voor het eerst in vier jaar dat de bestedingen van consumenten dalen. Vooral de bestedingen aan duurzame consumptiegoederen waren aanzienlijk lager. De grootste daling deed zich

voor bij de aanschaf van nieuwe auto's. Maar ook werd minder besteed aan woninginrichting, consumentenelektronica en kleding. Bij de diensten liepen vooral de uitgaven aan horeca en vliegreizen flink terug. Tenslotte namen ook de bestedingen aan voeding- en genotmiddelen af.

Het volume van de overheidsconsumptie was in het eerste kwartaal 2,8 procent hoger dan een jaar eerder. Daarmee zijn de overheidsbestedingen de enige bestedingscategorie die een groei laat zien. Vooral de reële uitgaven voor de zorg, maar ook die voor het openbaar bestuur namen toe.

Investerings vallen ver terug

In het eerste kwartaal is 10,1 procent minder geïnvesteerd dan een jaar eerder. De investeringen in machines en bedrijfsauto's daalden het meest. Ook werden veel minder computers aangeschaft. De scherpe daling van het aantal transacties op de markt van bestaande koopwoningen speelt een belangrijke rol bij de lagere investeringen in woningen. In bedrijfsgebouwen en infrastructurele werken werd wel iets meer geïnvesteerd.

Fors lagere productie industrie, handel, horeca en transport

De terugval in de economie wordt in steeds meer bedrijfstakken zichtbaar. De productie van de industrie was 14 procent lager dan in het eerste kwartaal van 2008. Ook de handel, horeca en transport hadden te kampen met een grote productiedaling. Zelfs de financiële en zakelijke dienstverlening laat nu voor het eerst in bijna zes jaar een krimp van de productie zien, waaronder in de uitzendbranche. De landbouwproductie viel scherp terug. De winning van delfstoffen kromp vanwege minder uitvoer van aardgas ondanks hogere binnenlandse bestedingen vanwege de strengere winter. Daarentegen bleef de bouwproductie redelijk op peil, vooral door het werken aan al eerder gecontracteerde opdrachten. Een meer substantiële groei van de productie was er alleen in de collectieve sector, zowel bij de zorg als bij het openbaar bestuur.

Nog wel iets meer banen dan een jaar geleden

In het eerste kwartaal van 2009 waren er 27 duizend banen van werknemers meer dan in hetzelfde kwartaal van 2008. Deze groei van 0,3 procent was wel veel minder dan de banengroei in de afgelopen jaren. Na correctie voor seizoeninvloeden is het aantal banen in het eerste kwartaal 0,4 procent lager dan in het vierde kwartaal van 2008. Dit is de eerste kwartaal-op-kwartaalkrimp in vier jaar.

Technische toelichting

Achtergrondinformatie over de ramingen

Er worden meerdere ramingen samengesteld en gepubliceerd van de economische groei in een kwartaal. De eerste raming of *flash-raming* wordt uiterlijk 45 dagen na afloop van een kwartaal gepubliceerd. De cijfers van de eerste raming kunnen wijzigen op grond van nieuwe statistische broninformatie die nadien beschikbaar komt. In de tweede raming die uiterlijk 90 dagen na afloop van een kwartaal wordt gepubliceerd, is deze nieuwe en meer uitgebreide statistische informatie verwerkt. Op dat moment komen bovendien meer detailgegevens beschikbaar. Bij de afsluiting van het vierde

kwartaal komt tevens de eerste raming van het jaar gereed en worden de eerste drie kwartalen opnieuw vastgesteld.

Ook nadien kunnen de cijfers nog worden aangepast. De kwartaalgegevens worden namelijk eenmaal per jaar in juli geijkt aan de jaarcijfers van de Nationale rekeningen die volgens een vaste cyclus van drie opeenvolgende ramingen (voorlopige raming, nader voorlopige raming en definitieve raming) worden herzien. Ook hier is sprake van steeds betere en meer gedetailleerde statistische informatie op basis waarvan de ramingen kunnen worden verrijkt.

Teneinde de bijstellingen in de opeenvolgende ramingen van de economische groei zo gering mogelijk te houden werkt het CBS voortdurend aan een verbetering van de kwaliteit van de bronstatistieken die ten grondslag liggen aan de genoemde ramingen en aan de gehanteerde methodieken bij de Nationale rekeningen. In 2008 zijn extra inspanningen gedaan om de structurele component in de toekomstige bijstellingen te verkleinen. Deze staan beschreven in het artikel 'Bijstellingen in de ramingen van de economische groei'. Dit artikel en de algemene overzichten en achtergronden van de bijstellingen zijn te vinden op de website van het CBS onder de themapagina macro-economie/ methoden/ onderzoeksbeschrijvingen/bijstellingen.

Werkgelegenheid

In het persbericht over de eerste raming van de economische groei in een kwartaal wordt conform Europese afspraken tevens een eerste raming van de werkgelegenheid in dat kwartaal gepubliceerd. Deze raming heeft uitsluitend betrekking op werknemers. Zelfstandigen blijven buiten beschouwing. De raming luidt zowel in banen als in arbeidsjaren (=voltijdbanen). De tweede raming van de werkgelegenheid met daarbij een verdeling van de werkgelegenheid naar bedrijfstakken wordt gepubliceerd in een afzonderlijk persbericht tegelijkertijd met de verschijning van de tweede raming van de economische groei op kwartaalbasis.

Seizoengecorrigeerde gegevens

Normale praktijk is dat mutaties worden berekend ten opzichte van het vergelijkbare kwartaal van het voorafgaande jaar. Om een zo goed mogelijk beeld te geven van de conjuncturele stand van zaken wordt de groei voor enkele variabelen zoals het bbp en het aantal banen ook ten opzichte van het voorgaande kwartaal berekend. Hierbij wordt gecorrigeerd voor seizoen- en werkdageffecten. Bij het uitkomen van nieuwe kwartaalcijfers wordt deze seizoencorrectie steeds opnieuw doorgerekend. Dit leidt doorgaans tot geringe bijstellingen van eerder geraamde cijfers, incidenteel tot meer substantiële bijstellingen.

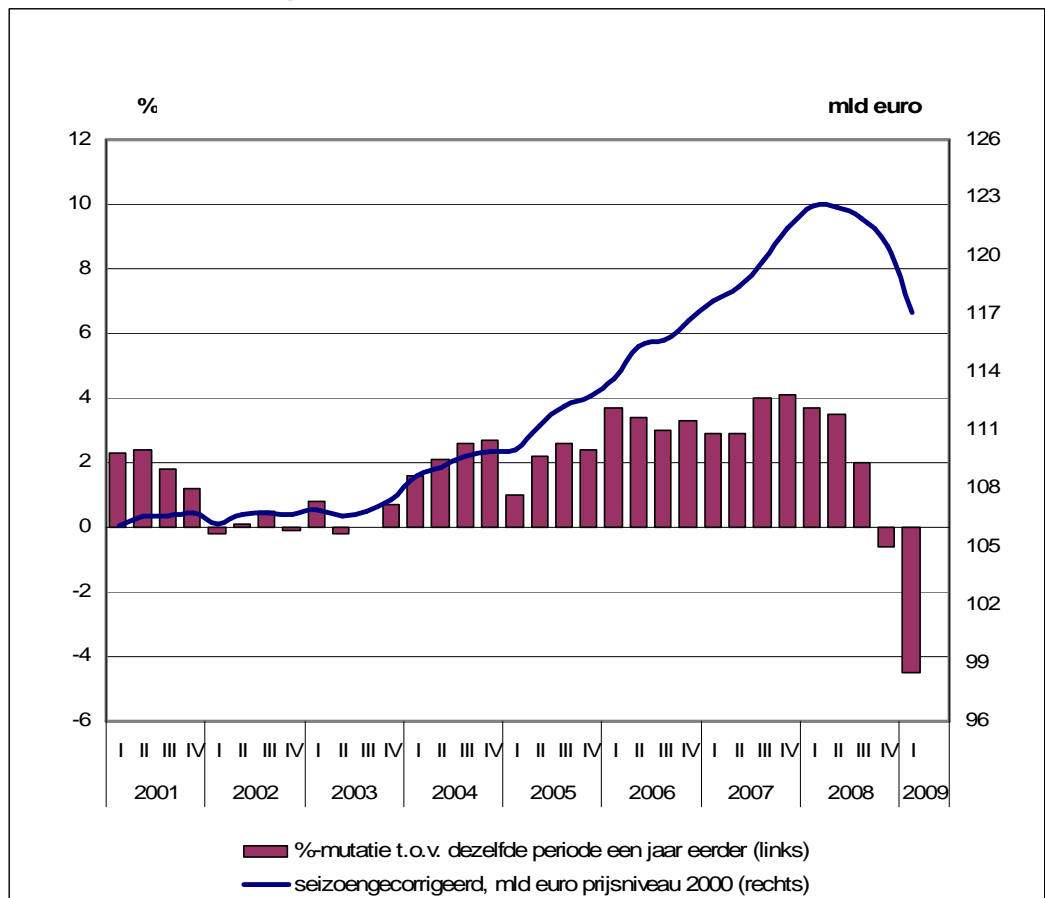
Zorgstelsel

Met ingang van 1 januari 2008 is een verplicht eigen risico ingevoerd in de basisverzekering voor de zorg. Deze eigen risico betalingen worden geboekt als een uitgave van huishoudens. Hierdoor komt de mutatie van de consumptie van huishoudens in 2008 circa een half procent hoger uit, de mutatie van de consumptie overheid circa een procent lager. Hiervoor is in de tabellen niet gecorrigeerd.

Aanvullende informatie

Aanvullende informatie over de ontwikkelingen binnen de Nederlandse economie in het eerste kwartaal van 2009 is te vinden op de website van het CBS en is bereikbaar via links bij het persbericht. De tweede raming van de economische groei voor het eerste kwartaal van 2009 verschijnt op donderdag 25 juni 2009.

Bruto binnenlands product: volume

Bron: CBS

Tabel 1: Bruto binnenlands product (marktprijzen)

	Waarde	Volumeverandering t.o.v.		
		zelfde periode vorig jaar	voorgaande periode ^{1) #}	
	<i>mld euro</i>	<i>%</i>		
2006	539,9		3,4	.
2007	567,1		3,5	.
2008	594,6		2,1	.
2006-I	132,4		3,7	0,8
II	136,7		3,4	1,5
III	129,9		3,0	0,3
IV	141,0		3,3	0,8
2007-I	138,8		2,9	0,8
II	142,9		2,9	0,7
III	136,8		4,0	1,1
IV	148,6		4,1	1,4
2008-I	147,0		3,7	0,9
II	150,5		3,5	-0,1
III	143,7		2,0	-0,5
IV	153,4		-0,6	-1,2
2009-I	142,2		-4,5	-2,8

1) Gecorrigeerd voor seizoeninvloeden en werkdageffecten.

#) Deze cijfers zijn bijgesteld, achtergrondinformatie staat in de technische toelichting.

Bron: CBS

Tabel 2: Goederen- en dienstentotalen

	2008	2008				2009
		I	II	III	IV	I
		<i>volumemutaties in % t.o.v. een jaar eerder</i>				
Consumptieve bestedingen	1,8	2,3	2,1	1,4	1,3	-0,6
w.v. door huishoudens	1,6	2,4	2,3	1,0	0,7	-2,4
door overheid	2,1	2,0	1,8	2,3	2,4	2,8
Investeringen in vaste activa	5,3	7,3	9,9	5,6	-1,1	-10,1
Veranderingen voorraden 1)	0,2	0,5	-1,1	0,0	1,3	0,1
Nationale bestedingen	3,1	4,2	4,0	2,5	1,8	-3,2
Uitvoer goederen en diensten	2,6	6,4	4,2	3,6	-3,3	-11,8
Invoer goederen en diensten	4,1	7,4	5,1	4,4	-0,3	-10,9
Bruto binnenlands product	2,1	3,7	3,5	2,0	-0,6	-4,5

1) In procenten van het bbp in constante prijzen.

Bron: CBS

Tabel 3: Toegevoegde waarde van producenten (bruto, basisprijzen)

	2008	2008				2009
		I	II	III	IV	I
<i>volumemutaties in % t.o.v. een jaar eerder</i>						
Producenten van:						
Goederen	2,8	6,8	6,0	2,9	-3,9	-7,6
Landbouw en visserij	1,5	4,0	0,3	3,1	-1,4	-9,7
Industrie en energie:	2,0	6,6	5,9	2,0	-5,5	-9,7
w.o. Industrie	-0,1	1,9	2,4	1,1	-5,9	-14,0
Delfstoffenwinning	9,9	22,9	26,6	7,9	-7,5	-4,3
Bouwnijverheid	5,9	8,3	7,9	6,1	1,0	0,2
Commerciële diensten	2,2	3,5	3,5	1,9	0,0	-5,2
Handel, horeca en transport	1,5	3,6	2,3	1,7	-1,3	-10,0
Financiële en zakelijke diensten	2,7	3,3	4,4	2,0	1,0	-1,5
Niet-commerciële diensten	2,3	2,2	2,1	2,4	2,4	1,5

Bron: CBS**Tabel 4: Banen van werknemers**

	Aantal banen	Verandering ten opzichte van	
	<i>x 1000</i>	zelfde periode vorig jaar	voorgaande periode ¹⁾
		<i>mutaties in %</i>	
2006	7 625	1,7	.
2007	7 829	2,7	.
2008	7 966	1,8	.
2006-I	7 508	1,2	0,8
II	7 634	1,4	0,4
III	7 692	1,7	0,6
IV	7 668	2,5	0,7
2007-I	7 709	2,7	0,9
II	7 851	2,8	0,6
III	7 888	2,6	0,5
IV	7 867	2,6	0,6
2008-I	7 881	2,2	0,6
II	8 005	2,0	0,3
III	8 003	1,5	0,1
IV	7 975	1,4	0,3
2009-I	7 908	0,3	-0,4

1) Gecorrigeerd voor seizoeninvloeden.

Bron: CBS

Tabel 5: Arbeidsjaren van werknemers

	Aantal arbeidsjaren	Verandering ten opzichte van zelfde periode vorig jaar
	<i>x 1000</i>	<i>mutaties in %</i>
2006	5 773	1,6
2007	5 912	2,4
2008	6 009	1,6
2006-I	5 695	1,1
II	5 778	1,4
III	5 811	1,7
IV	5 806	2,2
2007-I	5 830	2,4
II	5 925	2,6
III	5 948	2,3
IV	5 945	2,4
2008-I	5 951	2,1
II	6 028	1,7
III	6 022	1,3
IV	6 035	1,5
2009-I	5 976	0,4

Bron: CBS